

Bijlage 1 Methodologie verdiepende gesprekken en vragenlijsten Taskforce Sociale Veiligheid

Methodologie verdiepende gesprekken en vragenlijsten Taskforce Sociale Veiligheid

In deze bijlage komt de keuze voor online groepsgesprekken en vragenlijsten aan bod, de methodologische insteek, ethische overwegingen en de uitwerking van de gesprekken en vragenlijsten.

De Taskforce wilde inzicht verwerven in processen die kunnen leiden tot sociale onveiligheid bij medewerkers of studenten. Hiervoor heeft de Taskforce in het najaar van 2019 gesproken met onder andere decanen, directeuren bedrijfsvoering, directeuren van diensten, de Senaat, de Centrale Studentenraad, Amsterdam United en de PhD-council. De universitaire gemeenschap bestaat uit meer mensen met verschillende inzichten en ervaringen. Daarom heeft de Taskforce verdiepende groepsgesprekken met medewerkers en studenten georganiseerd. Doelgroepen waren het wetenschappelijk personeel (met en zonder onderzoekstijd), ondersteunend en beheerspersoneel (OBP), promovendi, leidinggevenden (die meer dan 10 personen aansturen), medewerkers in de patiëntenzorg van ACTA/AMC en studenten (Nederlands en internationaal).

Medewerkers of studenten die niet konden of wilden deelnemen aan de groepsgesprekken, konden via een online vragenlijst hun input geven. Via de universitaire communicatiekanalen werden studenten en medewerkers vanaf juni 2020 uitgenodigd zich aan te melden¹ wanneer zij interesse hadden in deelname aan de gesprekken of om hun input te leveren via de online vragenlijsten. Vanwege de aangescherpte coronamaatregelen werden de gesprekken verschoven naar september en oktober en hebben de gesprekken uiteindelijk online plaatsgevonden. Vanaf 20 augustus is er een nieuwe communicatieronde geweest via de UvA-kanalen en de netwerken van de Taskforce met concrete data van de gesprekken en de vragenlijst.² De inzichten vanuit deze gesprekken en vragenlijsten zijn te lezen in de eindrapportage van de Taskforce Sociale Veiligheid.

Deelnemers

Er zijn vijf verdiepende groepsgesprekken online gevoerd³ met tussen de vier tot tien deelnemers, in totaal 36 deelnemers van alle faculteiten. De meeste deelnemers komen vanuit faculteiten FNWI en FGw en het minst van de FEB, ACTA en Geneeskunde. Van de diensten zijn er twee vertegenwoordigd. Daarnaast zijn er 81 reacties van medewerkers en studenten ontvangen middels online vragenlijsten.⁴

1. Aanmelden ging via een link naar Aanmelder.nl, waar participanten eerst de informatie over het doel en de gegevensbescherming door konden lezen – zie factsheet geïnformeerde toestemming: https://www.uva.nl/binaries/content/assets/uva/nl/over-de-uva/over-de-uva/sociale-veiligheid/140820_factsheet_socialsafety_a4_en_sc_03.pdf
2. Hieronder vallen de netwerken van leden van de taskforce en gesprekspartners zoals de medezeggenschap en afzonderlijk geïnteresseerde individuen.
3. Gesprekken: In de planning stonden voor zomer 2020 twaalf fysieke gesprekken met tussen de 6-12 deelnemers, twee gesprekken voor elke doelgroep in zowel Nederlands als Engels. Uiteindelijk hebben er vijf gesprekken (Promovendi, studenten, OBP, WP met en zonder onderzoekstijd en leidinggevenden) online plaatsgevonden. In juli 2020 heeft er een pilot gesprek plaatsgevonden, de resterende vier gesprekken vonden plaats in september en oktober 2020. Gesprekken verliepen via Zoom in het Nederlands (OBP en leidinggevenden) en in het Engels (Studenten, promovendi en wetenschappelijk personeel), met tussen de vier en tien deelnemers per gesprek. Deelnemers konden zich opgeven via Aanmelder.nl. Door de coronamaatregelen moest de opzet en planning een aantal malen worden herzien. Voor 5 gesprekken waren er uiteindelijk voldoende aanmeldingen.
4. In totaal zijn 197 mensen begonnen met het invullen van de anonieme vragenlijsten (68 procent Nederlands, 32 procent Engels). Hiervan hebben 81 mensen de vragenlijst ingediend, waarvan 20 studenten en 61 medewerkers. Alleen ingediende vragenlijsten zijn verwerkt in dit rapport. Online van 20 augustus tot en met 25 oktober via Qualtrics in zowel het Engels als het Nederlands.

In totaal zijn 197 mensen begonnen met het invullen van de anonieme vragen lijsten (68 procent Nederlands, 32 procent Engels). Hiervan hebben 81 mensen de vragenlijst ingediend, waarvan 20 studenten en 61 medewerkers. Alleen ingediende vragenlijsten zijn verwerkt in dit rapport. Driekwart van de ingediende reacties was van medewerkers en een kwart van studenten.

Meerderheid van de medewerkers zijn van Ondersteunend- en Beheer Personeel (46%), opgevolgd door de medewerkers met onderzoekstijd (23%) en wetenschappelijk personeel zonder onderzoekstijd (11,5%). Er zijn geen vragenlijsten ingediend door medewerkers of studenten van de faculteiten Geneeskunde, Economie en Bedrijfskunde en Rechtsgeleerdheid (zie tabel 3). Met name medewerkers van FGw, FMG, ACTA en FNWI hebben gebruik gemaakt van de vragenlijst. Van de studenten gaat de verdeling over de bachelor of master gelijk op. De meeste studenten komen van FMG, FGw en FdR. De studenten bij de faculteiten van ACTA en Geneeskunde hebben geen vragenlijst ingevuld.

Doel van de gesprekken en vragenlijsten

Met de gesprekken en vragenlijsten heeft de Taskforce geïnventariseerd wat de behoeftes en problemen zijn van medewerkers en studenten met betrekking tot sociale veiligheid. Er is voor gekozen om mensen te betrekken die in verschillende lagen van de universiteit werken en studeren. Middels de algemene oproep is ook aan mensen die niet verbonden zijn aan formele (inspraak) platforms in de universiteit een kans geboden deel te nemen.

Groepsgesprekken voor inzicht in de processen die leiden tot sociale onveiligheid

De insteek van de gesprekken met medewerkers en studenten is geïnspireerd door de methodologie van focusgroepdiscussies. De groepsdynamiek en interactie staan centraal bij deze methode, die geschikt is voor het inventariseren van de manier waarop sociale normen, percepties en meningen tot stand komen.⁵ Tevens wordt deze methode gebruikt om te inventariseren welke onderwerpen en fenomenen belangrijk zijn - dit is ook een van de doelen van de Taskforce. Deze vorm geeft ruimte om de alledaagse ervaringen en perspectieven van medewerkers en studenten te bespreken en gezamenlijk te onderzoeken.⁶ De rol van de gespreksleiders, een wisselende samenstelling van taskforceleden, is faciliterend. De gesprekken vonden plaats binnen een kader van vragen: over de definitie van sociale veiligheid, de verantwoordelijkheid daarvoor, de problemen en oorzaken, en welke aanbevelingen/verbeterpunten deelnemers zien.

Onderstaande vragen vormden de kaders voor de groepsgesprekken, waarin op basis van de discussie en interesses van de deelnemers andere vragen volgden.

Vragen verdiepende groepsgesprekken NL	Vragen verdiepende groepsgesprekken Engels
<i>Hoe definiëren jullie sociale veiligheid?</i>	<i>How do you define social safety?</i>
a. Volgens jou: wat voor soort sociale veiligheidskwesties gelden voor alle groepen medewerkers/studenten. b. Wat voor soort sociale veiligheidsproblemen zijn er voor specifieke groepen [student/OBP/WP/leidinggevende/..]?	a. What sort of social safety concerns are present for all groups of employees and students? b. What sort of social safety problems are there for specific groups?

5. Stewart, D.W. & Shamdasani, P.N. (2015) Focus groups: Theory and Practice. SAGE 3rd edition; Barbour, R., Kitzinger, J.(1999). Introduction: The Challenge and Promise of Focus Groups. In Developing Focus Group Research (pp. 1–20).<https://doi.org/10.4135/9781849208857.n1>
6. Stewart, D.W. & Shamdasani, P.N. (2015) Focus groups: Theory and Practice. SAGE 3rd edition

Vragen verdiepende groepsgesprekken NL	Vragen verdiepende groepsgesprekken Engels
<i>Wie is verantwoordelijk voor de sociale veiligheid?</i>	<i>Whose responsibility is social safety?</i>
a. Met welke voorbeelden van sociale onveiligheid krijg je mee te maken? b. Wat gebeurde er met deze voorbeelden na afloop? c. Zijn er ook voorbeelden van sociale onveiligheid buiten de campus? d. Hoe speelt sociale onveiligheid online?	a. Can you name examples of socially unsafe behaviors at the UvA? b. In the examples you named, what happened afterwards? c. What examples can you name off campus? d. What examples can you name in online environments?
Wat is de oorzaak van deze verschillende soorten sociale onveiligheid?	What do you see as the cause of different types of socially unsafe behaviors?
Wat zijn de voorwaarden voor een sociaal veilige omgeving? Aan welke voorwaarden voldoen we al en welke nog niet?	What are conditions for a social safe environment for scientific staff? Which conditions are present? Which conditions need to be met?
Welke acties zijn volgens jullie behulpzaam op korte termijn? En welke op lange termijn?	Which actions could help in the short term? Which could help in the long term?
Hebben we iets gemist of niet besproken wat wel besproken had moeten worden?	Did we miss anything that should have been discussed?

Uiteraard is een belangrijke beperking dat de resultaten niet te vergelijken zijn met de universitaire populatie, of de populatie van de doelgroepen. Dat is ook niet het doel van deze gesprekken. Belangrijker is het inzicht verkrijgen in de culturele processen die binnen de UvA plaatsvinden die bijdragen aan sociale (on)veiligheid. Bovendien zijn de ervaringen van sociale (on)veiligheid voor veel mensen een abstracte kwestie.

Vragenlijsten

Beseffende dat het onderwerp en de aard van groepsgesprekken mogelijk voor niet iedereen binnen de universiteit prettig zou voelen, heeft de Taskforce een anonieme online vragenlijst opgezet. De vragenlijsten waren ook een mogelijkheid voor deelnemers van gesprekken om privacygevoelige verhalen te delen. Voor degenen die niet wilden of konden meedoen aan de verdiepende gesprekken, was er de optie om ede online vragenlijst in te vullen. Een belangrijk nadeel van een groepsgesprek is dit onveilig kan zijn of voelen voor sommige mensen in de UvA gemeenschap om in een dergelijke opzet open te praten over hun ervaringen en ideeën. Tegelijkertijd is het essentieel dat ook voor deze mensen ruimte is om hun perspectieven en ervaringen te delen. De inrichting van de vragenlijst is gebaseerd op de onderwerpen en volgorde die in de groepsgesprekken is aangehouden.

Vragen verdiepende groepsgesprekken NL	Vragen verdiepende groepsgesprekken Engels
Wat versta jij onder sociale veiligheid en wie moeten dit volgens jou waarborgen?	What is social safety according to you and who do you believe is responsible to safeguard it?
Wat gaat er wel en wat gaat niet goed in jouw optiek met betrekking tot sociale veiligheid aan de UvA? (Geef zo mogelijk concrete voorbeelden).	From your view, what works regarding social safety at the UvA? (Provide examples if possible). From your view, what does not work regarding social safety at the UvA? (Provide examples if possible).
Wat is volgens jou de belangrijkste oorzaak van (aspecten van) sociale onveiligheid aan de UvA?	What are according to you the key sources of (aspects of) social unsafety within the UvA?
Welke acties denk jij dat er nodig zijn om sociale veiligheid aan de UvA te verbeteren?	Which actions do you believe should be taken to improve social safety within the university?
Wil je nog iets bijdragen wat niet in de bovenstaande vragen naar boven is gekomen? Dat kan hier.	Please, feel free to share anything here that you believe is worth mentioning that has not been covered in the previous questions.

Ethische paragraaf gesprekken en vragenlijsten

Vanwege de aard van het onderwerp en de bijzondere positie van de moderatoren als zowel medewerker/student en taskforce-lid is besloten om de opzet en de organisatie van de verdiepende groepsgesprekken door een ethische commissie te laten beoordelen. Ethische reflectie is op 5 mei 2020 ingediend bij de Ethische commissie van onderzoeksschool AISSR en dat is op 8 juli goedgekeurd. Hieronder volgt een korte toelichting van de toegepaste principes.

De communicatiekanalen van de UvA en van de netwerken van de Taskforce zijn ingezet om mensen te wijzen op de mogelijkheid tot vrijwillige deelname aan een groepsgesprek of vragenlijst. Dit betekent dat we medewerkers en studenten met name op institutionele positie hebben aangesproken.

Medewerkers en studenten konden deelnemen aan de gesprekken en vragenlijsten op basis van geïnformeerde toestemming. Deelname vond plaats op vrijwillige basis na toestemming over de doelen en werkwijze van de taskforce evenals de verwerking van data. Hierover werden deelnemers van tevoren geïnformeerd via een informatiesheet.⁷

Vertrouwelijkheid en anonimiteit

Het uitgangspunt was zoveel mogelijk waarborgen van de anonimiteit en vertrouwelijkheid van deelnemers. Als gevolg hiervan heeft de Taskforce bij zowel de aanmelding voor de groepsgesprekken als de vragenlijsten gevraagd naar de positie in de universiteit volgens de doelgroepen medewerker en student, en de verbondenheid bij welke faculteit of dienst, afdeling of studie. Dit had twee redenen. Allereerst wilden we inzichtelijk maken welke groepen en faculteiten vertegenwoordigd waren. Deelname aan de vragenlijst was verder volledig anoniem. Ten tweede om bij de aanmelding voor de groepsgesprekken te kunnen selecteren tussen aanmeldingen van eenzelfde afdeling of studie zich hadden opgegeven, omwille van vertrouwelijkheid en anonimiteit. Dit is ook gecommuniceerd in de informatiesheet. Volledige anonimiteit en vertrouwelijkheid is niet te garanderen doordat het om een groepsgesprek gaat.⁸

7. Zie https://www.uva.nl/binaries/content/assets/uva/nl/over-de-uva/over-de-uva/sociale-veiligheid/140820_factsheet_socialsafety_a4_en_sc_03.pdf

8. Een ethisch probleem dat ook wordt benoemd door Sim, J. & Waterfield, J. (2019) Focus group methodology: some ethical challenges, *Quality and Quantity* (53:3003:3022)

Anonimiteit is hoogstens te garanderen aan de organisatiekant van de Taskforce, in de verwerking van de gesprekken. Wat betreft het gesprek zijn er consequenties voor de inrichting van de groepsgesprekken, namelijk het extra benadrukken van de verantwoordelijkheid van de deelnemers met betrekking tot anonimiteit en vertrouwelijkheid. De online dimensie zorgde voor een extra aandachtspunt hierin. Heldere communicatie naar de deelnemers en de maatregelen die zij moesten treffen, zoals de camera aan en beeld en audio niet zicht- en hoorbaar maken voor anderen⁹ was onderdeel van de check aan het begin van het gesprek. Eveneens werden gespreksregels vastgesteld met de deelnemers.¹⁰ De gevoerde gesprekken zijn opgenomen en getranscribeerd en geanonimiseerd om zo het gesprek terug te kunnen lezen en naast de andere gesprekken te kunnen leggen.¹¹ Deze transcripten zijn bestudeerd op overlap in de perspectieven van deelnemers binnen de groep en tussen de groepen. Vervolgens zijn daar beschrijvende samenvattingen van gemaakt die de basis vormen voor de eindrapportage.

De data vanuit de vragenlijsten bestond uit gegevens over de positie uit de universiteit en de antwoorden op de open vragen. De antwoorden varieerden van een paar woorden tot uitgebreide omschrijvingen van definities, problemen en oorzaken. Alle reacties zijn inhoudelijk bekeken en geanonimiseerd waar nodig. Ook hierin is aandacht geweest voor de overlap en variatie in perspectieven. Met name op de onderdelen over de definitie van sociale veiligheid was er veel overeenkomst met de bevinden in de gesprekken. De antwoorden op problemen en oorzaken tonen ook overeenkomsten, maar zijn soms specifiek en gedetailleerder dan dat ze in gesprekken ter tafel zijn gekomen. Dit gaf extra inzicht in de concrete uitwerking van fenomenen als loopbaanobstructie, machtsmisbruik, discriminatie en uitsluiting. Dit is meegenomen in de verwerking van de rapportage.

-
9. Deelnemers kregen voorafgaand aan het gesprek instructies toegestuurd voor de online toegang, waarin benadrukt werd dat de online setting ook in de fysieke ruimte waar zij zich op moment van het online gesprek bevonden, privé moest zijn.
 10. Gespreksregels die zijn aangehouden: vertrouwelijkheid, dat wat in het gesprek besproken wordt, blijft daar (Chatham House Rules); respect; actief luisteren; meningsverschillen kunnen voorkomen bij het delen van perspectieven, alle bijdragen zijn belangrijk; neem pauze als je dat nodig hebt; participatie is vrijwillig.
 11. De opslag en werkwijze rondom deze data is afgestemd met de ethische commissie AISSR en met behulp van ICTS en een data steward. Alle verzamelde data in de vragenlijsten en gesprekken wordt na afloop van de Taskforce verwijderd.

Overzicht van de deelnemers van de vragenlijsten

Onderstaande weergave is bedoeld voor een overzicht in de stand van de reacties op de vragenlijsten over Sociale Veiligheid. De vragenlijst gepubliceerd via Qualtrics op 20 augustus 2020 was open online tot 25 oktober 2020. In totaal zijn 197 mensen begonnen met het invullen van de anonieme vragenlijsten (68 procent Nederlands, 32 procent Engels). Hiervan hebben 81 mensen de vragenlijst ingediend, waarvan 20 studenten en 61 medewerkers. Alleen ingediende vragenlijsten zijn verwerkt in dit rapport. In het kort kan gezegd worden dat driekwart van de ingediende reacties van werknemers is, een kwart van studenten.

	Begonnen met de vragenlijst	Begonnen met open vragen	Agemaakt
NL	133	81	65
ENG	64	24	16
Totaal	197	105	81

	Begonnen met de vragenlijst	Begonnen met open vragen	Agemaakt
NL	68%	61%	49%
ENG	32%	38%	25%
Totaal	100%	53%	41%

Tabel 1.1: verdeling Nederlandse en Engelse vragenlijst begonnen en ingediende reacties.

	Student	Werknemer
NL	9	56
ENG	11	5
Totaal	20	61

Tabel 1.2: student-werknemer verdeling ingediende reacties vragenlijst

Medewerkers

De meerderheid van de medewerkers zijn van OBP (46%), opgevolgd door de medewerkers met onderzoekstijd (23%) en wetenschappelijk personeel zonder onderzoekstijd (11,5%). Faculteiten die niet gerepresenteerd zijn in deze vragenlijst: Geneeskunde, Economie en Bedrijfskunde en Rechtsgeleerdheid (zie tabel 3). Met name medewerkers van FGw, FMG, ACTA en FNWI hebben gebruik gemaakt van de vragenlijst.

Doelgroepen medewerkers	61	Percentages medewerkers
Ondersteunend- en Beheerspersoneel (OBP)	28	45,9%
Wetenschappelijk personeel met onderzoekstijd	14	23,0%
Wetenschappelijk Personeel zonder onderzoekstijd	7	11,5%
Leidinggevende + 10 mensen	6	9,8%
PHD-student	3	4,9%
Patiënt medewerker ACTA or AMC	3	4,9%

Tabel 2.1: verdeling van de ingediende reacties van medewerkers in doelgroepen

Plek in de universiteit medewerkers	61	Percentages medewerkers
Faculteit der Geesteswetenschappen (FGw)	15	25%
Faculteit der Maatschappij- en Gedragwetenschappen (FMG)	6	10%
Faculteit Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica (FNWI)	5	8%
Faculteit der Rechtsgeleerdheid (FdR)	3	5%
Faculteit Economie en Bedrijfskunde (FEB)		0%
Faculteit der Geneeskunde	1	2%
Faculteit van Tandheelkunde (ACTA)	9	15%
Bestuursstaf en diensten	14	23%

Tabel 2.2: verdeling van de ingediende reacties van medewerkers over de faculteiten en diensten

Studenten

Van de studenten gaat de verdeling over de bachelor of master gelijk op. De meeste studenten komen van FMG, FGW en FdR. De studenten bij de faculteiten van ACTA en Geneeskunde hebben geen vragenlijst ingevuld.

Plek in de universiteit studenten - Studiefase	20	Percentages totaal student
Bachelor (naam programma)	11	55%
Master (naam programma)	9	45%

Tabel 3.1: verdeling van de ingediende reacties van studenten in studiefase

Plek in de universiteit studenten - faculteiten	20	Percentages studenten
Natuurwetenschappen, Natuurkunde en Informatica (FNWI)	3	15%
Maatschappij- en Gedragwetenschappen (FMG)	9	45%
Rechtsgeleerdheid (FdR)	3	15%
Economie en Bedrijfskunde (FEB)	2	10%
Geesteswetenschappen (FGW)	3	15%
ACTA	3	0%
Faculteit der Geneeskunde		0%

Tabel 3.2: verdelingen van de ingediende reacties van studenten over de faculteiten